

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Bernardini Scardaeonii Patauini Presbyteri de Castitate Libri Septem

Scardeone, Bernardino

Venetiis, 1542

Quid sit caste regere uxorem, sicut faciebant antiqui sacerdotes cap. iiii

urn:nbn:de:hbz:466:1-30433

creto diximus contineri: quoniam nondum de continentia uoto in scriptis palam redactum quicquam fuerat: at nobis nullo iure potest ignosci: qui iam tot exemplis instructi sumus, & tot legibus obligati, ut nulla prorsus nobis excusatio uideatur esse reliqua, si peccemus.

Quid sit caste regere uxorem, sicut faciebant antiqui sacerdotes. Cap. III.

Iam satis arbitror declaratum esse sacerdotes christianos (quicquid dicant lasciuui quidam) semper de more caste, continenterque, uixisse: & cum uxoribus, quas forte duxerant, antequam initiarentur, sicut cum matre, & sorore solitos esse uersari, earumque curam habuisse tantummodo, non usum. Verum quia non nulli interpretantur quod à Symacho pont. max. dictum est de conuersatione uxoris, quam caste regendam dicit: non esse re uera ab uxore, sed ab alienis toris continere: breui respondendum censui, quid super ea re sit credendum. Legitur enim octogesima prima distinctione, Symachi uetustissimi pontificis, qui præfuit Christianæ pietati anno à Christi natali quadragesimo nonagesimo quarto, decretum ita iubentis. Volumus ut sacerdotes prohibeantur, ne mulieribus conuersentur, excepta matre, sorore, uel uxore, quæ caste regenda est. Quomodo autem intelligi debeat uxorem caste regi, Leo pontifex successor eius trigesima prima distinctione ita nobis iuculenter exponit. Lex, inquit, continentia eadem est altaris ministris, quæ episcopis, aut præbiteris, qui quum essent laici, siue lectores, licite quidem & uxores ducere, & filios procreare potuerunt: sed quum ad prædictos peruenerint gradus

DE CONIV. ET CONTI. SACER.

coepit eis non licere, quod licuit. Vnde, ut iam de carnali fiat spirituale coniugium, oportet eos non dimittere uxores, sed qui habent, sic habere, quasi non habeant: quo & salua sit castitas connubiorum, & cessent opera nuptiarum. Qui quæso dici potuit apertius. Sed rursum in prædicto loco, Omnino confitemur, inquit, non licere episcopo, presbytero, diacono propriam uxorem causa religionis abiicere à cura sua: sed ut ei uictum, & uestitum largiatur: non ut cum illa carnaliter ex more iaceat: sic ut apostolos legimus ægisse, Paulo apostolo ita dicente. Nunquid non habemus potestatem mulierem sororem circumducendi, sicut frater domini, & Cephas: Vide inspiens quod non dixit: nunquid non habemus potestatem mulierem amplectendi: sed dixit circumducendi: ut eam quidem mercede prædicationis sustentaret, non ut foret deinceps inter eos carnale coniugium. Haecenus ibi. Ex quibus sanè lucidissime clarissimèque apparere, uel cæco potest, olim fuisse in more, institutoque maiorum positum, sacerdotes uxoribus, quas sibi ante sacros ordines legitime copulauerant, non opus ueneris, sicut antequam iniciati essent, sed tantummodo alimenta præstare sic ut & apostolorum temporibus de more præstari solitum fuerat. Caste ergo regere uxorem, est uersari continenter cum uxore, & curam illius habere: non autem commisceri cum illa carnaliter de more: ideo dixit regere, & non uti: ut scilicet regimen haberet uxoris non solatium. Quare aliud est regere caste, aliud uti caste uxore: nam in regendo labor in est, in utendo autem uoluptas: & quanuis utrunque a maritis præstandum sit, tamen tantum distant inter se, quantum inter matrimonium & coelibatum. Neque tamen negamus, coniuges quoque castos dici, qui sibi inuicem seruant fidem: & similiter matrimonium castum, quod non uiolatur: at inter se tales coniuges non sunt dicendi pro-

LIBER TERTIVS. 55

prie casti, sed fideles. Casti enim quo ad alias mulieres
 habendi sunt, non autem quo ad suas: nisi & ab uxori-
 bus quoque contineant suis, sicut ab alienis: quemadmo-
 dum faciebant olim sacerdotes illi ueteres imitatores
 apostolorum. Et quanquam id nomen castitatis late pa-
 teat, dicamusque etiam congressus cum uxore legimos,
 castos esse, ac pudicos: atque pari ratione omnem quo-
 que iustitiam, probitatemque sub hoc nomine castitatis
 comprehendamus: quod à sensuum castigatione deri-
 uare uideatur: attamen uere, & proprie castitas, de qua
 hic agitur, & quæ ad matrimonium sacerdotale perti-
 net, est, quum uterque, alter ab altero sese continet, & tunc
 castum quasi castratum dici manifestum est. Hoc itidem
 sentit Aurelius Augustinus in epistola, quam ad Boni-
 facium comitem scripsit. Si coniugem, inquit, non habe-
 res, dicerem, ut in castitate continenter uiueres, sed ne te
 ad istam uitam exhorter, coniunx est impedimento, si-
 ne cuius consensu continenter uiuere tibi non licet. Ex
 quibus sanè uerbis patet, non esse aliud caste uiuere, quàm
 ab omni uenereo coitu se continere. Quid autem esset
 caste regere uxorem, quantum ad sacerdotes attinet,
 Diuus Hieronymus apertissime nobis ostendit in ea
 epistola, quam ad Rusticum episcopum matrimonio
 iunctum scripsit. Vxori, inquit, tuæ propter antiquam con-
 suetudinem, & periculum sacerdotii, non des animam
 tuam in potestatem: ne forte in similitudinem Adæ in
 paradiso positi, confundaris: atque acceptam legem, si
 peccaueris, perdas, ac nuditatis tuæ conscius confusio-
 nem mentis excipias, & locum consecrationis amittas.
 Amanda quidem uxor sicut ecclesia, ut templum Dei:
 cum ea orandum, legendum, abstinendum, communi-
 candum in altari, non in opere: spiritu, non carne uiuen-
 dum: quia tibi usum coniugis interdictum esse perpen-
 dis, quum te episcopum esse cognoscis. Habere se illa
 ex hoc christum gaudeat, non maritum, esseque cū Deo,

DE CONIV. ET CONTI. SACER.

non habitare cum coniuge. Hæc Hieronymus. Et ne contentiosus aliquis ob incertum illius titulum epistolæ, neget fortasse hoc dictum fuisse Hieronimi, addamus, quæ in calce apologiæ aduersus Iouinianum pro comperto ita in eandem sententiam ab eipso referuntur. Christus, ait, uirgo, & Maria uirgo, utriusque sexus uirginitatem dicauere. Apostoli uirgines, uel post nuptias continentes: episcopi, presbyteri, diaconi, aut uirgines eliguntur, aut uidui, aut certe post sacerdotum in æternum pudici. Insuper aduersus Virgilantium, Proh nephas, ait, episcopos sui sceleris dicitur habere consortes: si tamen episcopi nominandi sunt, qui non ordinant diaconos, nisi prius uxores duxerint, nulli cœlibi credentes pudicitiam, ostendentes quàm sancte uiuant, qui male de omnibus suspicantur, & nisi pregnantes uxores uiderint clericorum, infantesq; de ulnis matrum uagientes, Christi, sacramenta non tribuunt. Quid nam facient orientis ecclesiæ? Quid Ægypti? & sedis apostolicæ? quæ aut uirgines clericos accipiunt, aut continentes: aut si uxores habuerint, mariti esse desistunt? Hæc ibi. Insuper confirmatur id decreto trigesima secunda distinctio, ne, quod incipit. Seriatim, ubi nouiter decernitur de subdiaconis idem, quod obseruatum semper fuerat, in superioribus ordinibus, non decere. s. quenquàm à gradibus inferioribus clericorum ad subdiaconatum ascendere sine consensu uxoris suæ, ut fiat deinceps ex carnali spirituale coniugiū. Quo facto: non permittitur uxore iungi eidem amplius marito carnaliter nec alteri siue in uita siue post mortem eius. His plane auctoritatibus satis liquere cunctis potest, ut arbitror, illis et temporibus, ita unius uxoris uirum eligi solere ad sacerdotium ut ei deinceps frui opere nuptiarum fas non esset: quicquid consuescant, aut ex indigentia seruent Græci, & quicquid dicant ex nostris quidam,